

Roman Karwacki

Spiritus Paraclitus

Collectanea Theologica 59/2, 35-42

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ks. ROMAN KARWACKI, SIEDLCE

SPIRITUS PARACLITUS

Na Ostatniej Wieczerzy, podczas mowy pożegnalnej, Jezus zapowiedział przyście Ducha Świętego. Przyście Jego uwarunkowane zostało odejściem Jezusa (J 16,7). Duch Święty będzie dany uczniom przez Ojca na prośbę Jezusa (J 14,16) oraz posłany przez Ojca (J 16,26) i przez uwielbionego Jezusa (J 15,26; 16,7). Tegoż Ducha Świętego Jezus nazywa Parakletem.¹ Wyrażenie „Paraklet” jest prostą transpozycją terminu greckiego *Parákletos*.² Wprawdzie Jezus nie posługiwał się językiem greckim w czasie mowy pożegnalnej, ale obecny tam Jan Apostoł, autor czwartej Ewangelii, opisał później to wydarzenie i zapisał treść mowy Jezusa. Pisząc Ewangelię myślał kategoriami semickimi, a wyrażał je po grecku.³

Według zapisu Janowego Jezus zapowiada innego Parakleta — Ducha Prawdy (J 14,16—17), gdyż pierwszym Parakletem jest Jezus (1 J 2,1), pierwszy nosiciel i dawca Dobrej Nowiny, a Duch Święty, inny Paraklet — Duch Prawdy, przyjdzie po Nim i za Jego sprawą, by dzieło Dobrej Nowiny zbawienia kontynuować w świecie przez Kościół.⁴ W tymże zapisie pięć razy jest mowa o Paraklecie — Duchu Prawdy,⁵ cztery razy z użyciem wyrażenia Paraklet. Jezus obiecuje Parakleta — Ducha Prawdy, który zawsze będzie z Jego uczniami (J 14,16—17), który wszystkiego nauczy i przypomni naukę Jezusa (J 14,26), który będzie świadczył o Jezusie (J 15,26—27), który przekona świat o grzechu, o sprawiedliwości i o sądzie (J 16,7—11), który doprowadzi uczniów do całej prawdy (J 16,13—15).

Słowo Paraklet nie określa więc natury Ducha Świętego ani nie jest Jego imieniem własnym, lecz wskazuje na Jego funkcję.⁶ Wyrażenie *parákletos* pomimo, iż jest stroną bierną czasownika

¹ Por. Jan Paweł II, enc. *Dominum et vivificantem*, n. 3.

² Por. Y. Congar, *Je crois en l'Esprit Saint*, t. 1, Paris 1981, 81.

³ Por. F. Gryglewicz, *Święty Jan Ewangelista*, w: *Wstęp do Nowego Testamentu* (red. F. Gryglewicz), Poznań-Warszawa 1969, 562; A. Wikenhauser-J. Schmid, *Einleitung in das Neue Testament*, Freiburg-Basel-Wien 1973, 315n. — Termin paraklet był ówczesnie używany również w formie hebr. *paraqlit* lub aram. *peraqlitá*. Por. A. Jankowski, *Spiritus Consummator*, Ateneum Kapłańskie 80 (1973) nr 384, 33.

⁴ Por. Jan Paweł II, *dz. cyt.*, n. 3.

⁵ Por. Y. Congar, *dz. cyt.*, 82.

⁶ Por. *Wörterbuch zur biblischen Botschaft* (red. X. Léon-Dufour), Freiburg-Basel-Wien 1981, 509.

para-kaléo, ma znaczenie aktywne.⁷ Grecki wyraz *parákletos* w tłumaczeniu na inne języki nie ma takiego odpowiednika, który by adekwatnie oddawał całą myśl tego greckiego terminu.⁸ Używa się więc wielu określeń dla wyrażenia treści tego pojęcia. Etymologicznie paraklet znaczy: orędownik, obrońca (*advocatus*), pomagający, rzecznik, opiekun nieletnich, ten który jest obok (asystent), doradca, pośrednik, napominający, wzywany na pomoc, współzyciel, posłany, zapraszany, dodający odwagi, ten, który wymaga, pocieszyciel, ten, którego się prosi, litujący się. Nie tylko termin *parákletos* sprawia trudności w tłumaczeniu, ale również i wyraz poprzedzający *állon* (*állon parákleton*).⁹

Słowo Paraklet w Nowym Testamencie jest właściwe dla piśmiennictwa Janowego.¹⁰ Odnosi się ono do Ducha Świętego, który jest Trzecią Osobą Trójcy Świętej. Dotyczy zbawczej obecności Boga w ziemskim bytowaniu człowieka. Określa boski dar dla wierzących.

1. Osoba Trójcy Świętej

Nigdzie więcej w Nowym Testamencie Duch Święty nie nosi tak wyraźnie cech osobowych jak w określeniu Paraklet.¹¹ W Janowym zapisie tak mocno podkreślony jest osobowy charakter Ducha Świętego, że określa się Go w rodzaju męskim (*ekeinos* 16,8,13n), chociaż rzeczownik *pneuma* jest rodzaju nijakiego. Według tegoż zapisu Osoba Ducha Świętego różni się od Osoby Ojca: Ojciec da Go uczniom (14,16), pośle Go uczniom (14,26), Duch Święty pochodzi od Ojca (15,26), weźmie z tego co jest Ojca (16,14n). Różni się także od Osoby Syna: w stosunku do Jezusa jest On innym Parakletem (14,16) zostanie dany na prośbę Jezusa (14,16), wszystkiego nauczy uczniów i przypomni uczniom wszystko, co im Jezus powiedział (14,26), będzie świadczył o Jezusie (15,26), otoczy chwałą Jezusa, ponieważ weźmie z tego co jest Jego i oznajmi uczniom (16,14), pośle Go uwielbiony Jezus (15,26; 16,7), Jego przyjdzie uwarunkowane jest odejściem Jezusa (16,7).

Ojciec, Syn i Duch Święty są różnymi Osobami.¹² To nie prze-

⁷ Por. R. Schnackenburg, *Paraklet*, LThK, t. 8, kol. 77.

⁸ Por. Y. Congar, *dz. cyt.*, 81.

⁹ Wyrażenie *állon* mogłoby być użyte pleonastycznie, wówczas tłumaczenie brzmiałoby: „Ja zaś będę prosił Ojca, a Innego jako Parakleta (lub: Innego, mianowicie Parakleta) da wam” — por. J. Behm, *parákletos*, ThWNT (red. G. Kittel), t. 5, 799. — 1 J 2,1 przemawia jednak za powszechnie używanym tłumaczeniem: „innego Parakleta da wam”, ponieważ po wniebowstąpieniu Jezusa funkcję Parakleta tu na ziemi pełni od dnia Pięćdziesiątnicy Duch Święty, który aktualizuje obecność Jezusa, objawia Go wierzącym oraz świadczy o Nim. Por. *Wörterbuch zur biblischen Botschaft*, *dz. cyt.*, 509.

¹⁰ Por. J. Behm, *dz. cyt.*, 798.

¹¹ Por. R. Schnackenburg, *art. cyt.*, 78.

¹² Por. P. van Imschoot, *Geist*, w: *Bibellexikon* (red. H. Haag), Leipzig 1971, 543.

szkadza, że stanowią nierozzerwalną jedność. Podstawy nauki o tajemnicy Trójcy Świętej znajdują się właśnie w Janowym zapisie o Paraklecie.¹³ Paraklet z mowy pożegnalnej nie jawi się jako bezosobowa moc, ale jest nazwą określonej funkcji Ducha Świętego jako Osoby Boskiej. Prawda o Paraklecie jako Osobie Ducha Świętego pozwala zauważyć, że zapis Janowy chociaż nie mówi o wszystkim, o każdym działaniu Ducha Świętego, to jednak ukazuje całość tego działania. Nie wszystko, ale całość — to jest istota kerygmatu Janowego. Potwierdzenie tego znajduje się na końcu Ewangelii według św. Jana: „Jest ponadto wiele innych rzeczy, których Jezus dokonał, a które, gdyby je szczegółowo opisać, to sądzę, że cały świat nie pomieściłby ksiąg, które by trzeba napisać” (21,25).

2. Zbawcza obecność Boga w ziemskim życiu człowieka

Paraklet, w zapisie Janowym, „wciela” wspomagającą obecność Boga w ziemskie bytowanie człowieka. Podstawę stanowi krzyż Jezusa, Jego zbawcze dzieło, eucharystyczna stała „Pamiętka” (Łk 22,19) przed Ojcem.¹⁴ Ta obecność jest obecnością zbawiającego Boga.

Zasadniczym celem Chrystusowego dzieła odkupienia pozostaje zbawienie ludzi, które obejmuje również odnowę całego porządku doczesnego.¹⁵ Po dokonaniu tego dzieła Jezus idzie do Ojca (J 14,28). Na ziemi to dzieło będzie kontynuował Duch Święty, inny Paraklet — Duch Prawdy (J 14,16—17). Jego przyjście jest ściśle związane z odejściem Jezusa (J 16,7). Duch Święty przyjdzie po odejściu Jezusa, aby dopełnić Jego odkupieńczego dzieła, by je wcielić w rzeczywistość doczesną, by je ożywiać. Duch Święty nie przyniesie nowego Objawienia, nie będzie twórcą nowej ekonomii zbawienia, nie zastąpi obecności Jezusa. On będzie zawsze z uczniami Jezusa, z wierzącymi, by świadczyć o Jezusie (J 15,26), by przypomnieć całą naukę Jezusa, by wszystkiego nauczyć (J 14,26) i doprowadzić do całej prawdy (J 16,13). Nie chodzi tu o każdy szczegół, ale o całość, o pełnię Objawienia Bożego w Jezusie Chrystusie,¹⁶ który jest Prawdą (J 14,6) i przez Niego w Duchu Świętym — Duchu Prawdy mamy przystęp do Ojca (Ef 2,18), Odwiecznej Prawdy. Idąc za myślą Ojców Kościoła, można powiedzieć, że Ojciec posłał Syna, a ten Ducha — tak Bóg przychodzi do nas, my zaś dochodzimy do Niego odwrotnie: Duch Święty prowadzi nas do Syna, a Ten do Ojca.¹⁷

¹³ Por. H. Mühlen, *Der Heilige Geist als Person*, Münster⁴ 1980, 98.

¹⁴ Por. E. Ruckstuhl, *Paraklet*, w: *Bibellexikon*, dz. cyt., 1303.

¹⁵ DA 5.

¹⁶ KO 2.

¹⁷ Por. J. A. Möhler, *Die Einheit in der Kirche oder das Prinzip des Katholizismus*, Köln 1957, 3.

Według zapisu Janowego o Paraklecie — Duchu Prawdy Jezus określił funkcję Ducha Świętego w stosunku do Kościoła, który założył w Apostołach i zbudował na Piotrze¹⁸ oraz w stosunku do świata. W stosunku do Kościoła: Duch Święty będzie zawsze z Kościołem, by nauczać, przypominać, świadczyć, prowadzić. W stosunku do świata: by przekonać go o grzechu, sprawiedliwości i o sądzie.

Zapowiedź Jezusa posłania Parakleta spełniła się w dniu Pięćdziesiątnicy. W tym dniu Duch Święty został dany Kościołowi i od tego momentu jest On zawsze w Kościele i z Kościołem. Nigdy Kościoła nie opuścił, lecz stale jest.¹⁹ Od dnia Pięćdziesiątnicy Duch Święty uczy wszystkiego, stając się pierwszą zasadą nauczania w Kościele, po prostu Nauczycielem Kościoła.²⁰ Uczniom Jezusa Duch Święty ciągle przypomina wszystko, co Jezus powiedział,²¹ aby w godzinie prześladowań nie załamali się w wierze (J 16,1—4). W Kościele świadczy o Jezusie (J 15,26), który sam dał świadectwo prawdzie (J 18,37). Przez to świadectwo Paraklet prowadzi do wiary²² i uzdolnia uczniów Jezusa, by oni również świadczyli o Jezusie (J 15,27). W końcu doprowadzi do całej prawdy (J 16,13), tej prawdy, która wyzwoli (J 8,32).

Paraklet dany Kościołowi, wypełni zadanie także względem świata. Przy czym przez świat (kosmos) rozumie się tutaj nie stworzenie jako takie, ale ludzkość poddaną grzechowi, zachowującą wrogą postawę względem Chrystusa jako Mesjasza.²³ Paraklet ma przekonać ten świat o grzechu, o sprawiedliwości i o sądzie (J 16,13).

Grzech, o którym przekona Duch Święty, polega na tym, że ludzie nie wierzą w Jezusa. Niewiara powoduje śmierć (Rz 6,23). Natomiast wiara w Jezusa, przyjęcie Go jako posłanego przez Ojca — to życie wieczne (J 17,3). Paraklet ma przekonać ten świat niewiary, że odrzucenie Jezusa jest działaniem przeciw sobie, przeciw swemu życiu. To odrzucenie wyraża się w czynie jako „nieposłuszeństwo” dokonane na skutek pokusy, która pochodzi od „ojca kłamstwa” (J 8,44), gdyż u korzenia ludzkiego grzechu leży kłamstwo jako radykalne odrzucenie prawdy zawartej w Słowie Ojca.²⁴ Duch Prawdy zna wymiar grzechu spowodowany w woli człowieka działaniem „ojca kłamstwa” (J 8,44). Ten wymiar grzechu określa

¹⁸ KK 19.

¹⁹ Por. J. A. Möhler, *dz. cyt.*, 8.

²⁰ Por. R. Karwacki, *Pneumatologiczne aspekty teologii Jana Adama Möhlera*, w: *Studia teologicznodogmatyczne*, t. 4, Warszawa 1984, 244—259.

²¹ Duch Święty jest przypomnieniem, ale nie tak jak książka, tylko jako osobowa aktualność Słowa życia. Por. *Wörterbuch zur biblischen Botschaft*, *dz. cyt.*, 217.

²² Por. *Wörterbuch zur biblischen Botschaft*, *dz. cyt.*, 736.

²³ H. Zimmermann, *Welt*, w: *Bibellexikon*, *dz. cyt.*, 1886.

²⁴ Por. Jan Paweł II, *dz. cyt.*, n. 33.

zakłamana prawda o tym, kim jest człowiek, jakie są nieprzekraczalne granice jego bytu i wolności oraz o tym, kim jest Bóg.²⁵ Paraklet przekona o grzechu, który sprowadza śmierć. Jezus zaś przyszedł nie po to, by uśmiercać, ale aby dać życie i to w obfitości (J 10,10). Troską Jezusa jest, by świat uwierzył w Niego (J 17,21), bo ten kto w Niego wierzy nie zginie, ale będzie miał życie wieczne (J 3,15—16). Dlatego posyła Parakleta, by przekonał świat o grzechu, który sprowadza śmierć.

Paraklet ma przekonać świat także o sprawiedliwości (J 16,8). Tę sprawiedliwość określa powrót Jezusa do Ojca (J 16,10). Duch Święty przekona świat, iż ten powrót jest potwierdzeniem wypełnienia misji, jaką zlecił Jezusowi Ojciec,²⁶ aby każdy, kto w Niego wierzy nie zginął, ale miał życie wieczne (J 3,15—16). Sprawiedliwość, o której ma przekonać Paraklet, wyrasta z posłuszeństwa Jezusa (Flp 2,8). Jego posłuszeństwo leży u podstaw sprawiedliwości człowieka (Rz 5,19). Posłuszeństwo bowiem wiedzie do sprawiedliwości (Rz 6,16), która w „nowym niebie i nowej ziemi” mieszka (2 P 3,13). Paraklet przekona świat o sprawiedliwości na tym świecie, że każdy, kto postępuje sprawiedliwie pochodzi od Jezusa (1 J 2,29) i że Jezus idąc do Ojca przygotowuje w Jego domu miejsce dla tych, którzy postępują sprawiedliwie, aby i oni byli tam, gdzie On (J 14,2—3), że dusze sprawiedliwych są w ręku Boga i nie dosięgnie ich męka śmierci (Mdr 3,1).

Paraklet przekona świat o sądzie, bo władca tego świata już został osądzony (J 16,11). Jezus przyszedł na świat, by dokonać sądu (J 9,39) i precz wyrzucić władcę tego świata (J 12,31). Jezus dokonał tego za swego ziemskiego życia i jest faktem, którego definitywne wypełnienie nastąpi na sądzie ostatecznym.²⁷ Duch Święty przekona, że nie należy pokładać nadziei we władcy tego świata i nie należy spełniać jego pożądań, gdyż jest on zabójcą, kłamcą i ojcem kłamstwa (J 8,43—44). Paraklet przekona, że ten, kto słucha słów Jezusa i wierzy w Ojca, nie podlega sądowi, ale ma życie wieczne — ze śmierci przyszedł do życia (J 5,24).

Duch Prawdy przekona świat o grzechu, o sprawiedliwości i o sądzie nie po to, by świat potępić, ale po to, by świat został zbawiony. To przekonywanie ma służyć temu, aby świat zwrócił się do Ewangelii i w ten sposób zyskał zbawienie.²⁸ Zesłanie bowiem Ducha Prawdy potwierdza, że Bóg jest z nami, by nas z mroków grzechu i śmierci wybawić i wskrziesić do życia wiecznego.²⁹

²⁵ Por. *tamże*, n. 37.

²⁶ Por. W. H. Schmidt-G. Delling, *Wörterbuch zur Bibel*, Berlin 1973, 213.

²⁷ Por. *Wörterbuch zur biblischen Botschaft*, dz. cyt., 251.

²⁸ DE 1.

²⁹ KO 4.

3. Różne określenia Parakleta

Św. Paweł Apostoł napisał, że różne są dary łaski, lecz ten sam Duch, różne też są posługiwanie, ale jeden Pan, różne są wreszcie działania, lecz ten sam Bóg sprawca wszystkiego we wszystkich (1 Kor 12,4—6). Podobnie można powiedzieć, że są różne określenia działania Parakleta — Ducha Prawdy, lecz ten sam Duch Święty. Określenia te powstały po to, aby pomóc lepiej wniknąć w treść prawdy o posłannictwie Ducha Świętego wyrażonej w pojęciu Paraklet. W tym celu słowo Paraklet zastępuje się nieraz innym słowem, najczęściej Orędownik, Poczyciel.

Orędownik jest tym słowem, które najjaśniej wyraża treść pojęcia Paraklet. Paraklet jest Orędownikiem człowieka przed tronem Bożym.³⁰ Dzisiejsza teologia biblijna w terminie Paraklet najczęściej podkreśla aspekt Orędownika.³¹ Paraklet — Duch Prawdy przejmuje orędownictwo na ziemi po odejściu Jezusa.³² Zostaje On posłany do uczniów, a nie do świata. Dla uczniów Jezusa jest On Orędownikiem, dla świata zaś tym, który napomina. Dla uczniów jest On obrońcą (*advocatus*), dla świata zaś oskarżycielem.³³ Termin Orędownik zawiera w sobie cechy wyrażenia prawniczo-sądowego, w zapisie zaś Janowym ma znaczenie teologiczne. Paraklet — Duch Prawdy to Orędownik ku zbawieniu.

Poczyciel jest z kolei tym słowem, które najczęściej zastępuje wyrażenie Paraklet. Słowo Poczyciel da się wyprowadzić z etymologii wyrazu *parákletos*. W Nowym Testamencie znaczenie wyrażenia Paraklet—Poczyciel nie zostało wyłożone.³⁴ W słownictwie św. Jana Apostoła nie znajduje się żadnych oznak używania wyrażen *parakaléo*, *paráklesis* (pocieszać, pociecha) co może sugerować, że słowo Poczyciel jako synonim wyrazu *Parakletos* jest obce Janowemu rozumieniu tego terminu.³⁵ Użycie wyrażenia Poczyciel na określenie Parakleta przypisuje się Wyclifowi i Lutrowi.³⁶ O wiele od nich wcześniejszy jest *Consolator Optimus* z sekwencji *Veni Sancte Spiritus*. Jednakże wyrażenie Poczyciel jako odpowiednik terminu Paraklet jest powszechnie używane także w dawnych katolickich tłumaczeniach Nowego Testamentu i w katolickiej literaturze teologicznej. Nie ma najmniejszej wątpliwości, by miało to się dokonać pod wpływem protestantyzmu. Różnica znaczeń polega na tym, że u Lutra działalność Ducha Świętego

³⁰ Por. J. Behm, *dz. cyt.*, 810.

³¹ Por. A. Jankowski, *Zarys pneumatologii Nowego Testamentu*, Kraków 1982, 39.

³² Por. H. Mühlen, *Una mystica Persona*, Paderborn³ 1968, 280.

³³ Por. J. Behm, *dz. cyt.*, 811.

³⁴ Por. *Wörterbuch zur biblischen Botschaft*, *dz. cyt.*, 509.

³⁵ Por. J. Behm, *dz. cyt.*, 803.

³⁶ Por. *tamże*, 802; Y. Congar, *dz. cyt.*, 81.

została wyraźnie ograniczona do pociechy,³⁷ natomiast w rozumieniu katolików Duch Święty jako Pocieszyciel jest Stróżem i Ożywicielem w sercu Kościoła tej nadziei, w której już jesteśmy zbawieni, nadziei eschatycznej, nadziei ostatecznego spełnienia w Bogu, nadziei wiecznego królestwa urzeczywistniającej się przez uczestnictwo w życiu trynitarnym.³⁸

Historia słowa i pojęcia Paraklet zastępowanego innymi określeniami, które mają podobny sens wskazuje, że z biegiem czasu uboczne znaczenie zastępuje istotę, co nie zawsze pomaga odczytać właściwą treść pojęcia. Stąd ostatnio coraz częściej i powszechniej wraca się do greckiego źródłosłowu: *parákletos*. Jednakże u podstaw pojęcia Paraklet i jego religijną ideą przewodnią pozostaje słowo Orędownik.³⁹ Wyrażenie Pocieszyciel ma znaczenie również Orędownika.⁴⁰ Do Niego bowiem zwraca się Kościół na zawitych drogach pielgrzymowania człowieka na ziemi i prosi o prawość ludzkich czynów, o radość i pociechę, o łaskę cnót i o zbawienie wieczne.⁴¹

Spiritus Paraclitus — Duch Paraklet, Duch Prawdy, Duch Święty został dany przez Ojca, posłany przez Syna. To posłannictwo ma konkretny cel i czas. Zgodnie z obietnicą Jezusa Duch Święty przyszedł w dniu Pięćdziesiątnicy. Został dany Kościołowi, by Kościół był znakiem i narzędziem zbawienia Bożego. Został posłany Kościołowi, by Kościół był również znakiem i narzędziem wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem oraz jedności całego rodzaju ludzkiego.⁴² Duch Święty przyszedł, by Kościół był świadkiem zmartwychwstania Jezusa Chrystusa, wiecznym świadkiem zwycięstwa nad śmiercią.⁴³

Paraklet przyszedł, by mieszkając w Kościele,⁴⁴ przez Kościół odnawiał oblicze ziemi (Ps 104/103/30), by przetwarzał świat ludzki od wewnątrz, od wnętrza serc i sumień, ażeby przez to świat był coraz bardziej ludzki, coraz głębiej ludzki.⁴⁵ Jezusowa zapowiedź Parakleta wypełnia się w dziejach ludzkości za pośrednictwem Kościoła⁴⁶ i kieruje całe stworzenie do ostatecznego kresu w nieskończoności Boga.⁴⁷

³⁷ Por. J. A. Möhler, *Symbolik oder Darstellung der dogmatischen Gegensätze der Katholiken und Protestanten nach ihren öffentlichen Bekenntnisschriften*, t. 1, Köln 1958, 276.

³⁸ Por. Jan Paweł II, *dz. cyt.*, n. 66.

³⁹ Por. J. Behm, *dz. cyt.*, 312.

⁴⁰ Por. Jan Paweł II, *dz. cyt.*, n. 3.

⁴¹ Por. *tamże*, n. 167.

⁴² Por. KK 1.

⁴³ Por. Jan Paweł II, *dz. cyt.*, n. 58.

⁴⁴ KK 4.

⁴⁵ Por. Jan Paweł II, *dz. cyt.*, n. 59.

⁴⁶ Jan Paweł II, *dz. cyt.*, n. 61.

⁴⁷ *Tamże*, n. 64.

SPIRITUS PARACLITUS

Spiritus Paraclitus ist „ein anderer Paraklet“, dessen Kommen Jesus während des Ostermahles kündigte. „Paraklet“ ist eine einfache Transponierung des griechischen Wortes *Parakletos* und es bedeutet: Fürsprecher, Beistand, Helfer, Tröster usw. Im Johannesevangelium liegt dem Begriff Paraklet die tragende religiöse Idee Fürsprecher zugrunde. In der johanneischen Literatur bezeichnet das Wort Paraklet die Funktion des Heiligen Geistes, der Person der göttlichen Dreifaltigkeit, aber nicht seine Natur und ist kein Eigenname des Heiligen Geistes. Paraklet verkörpert die helfende Gegenwart Gottes im irdischen Dasein des Menschen. Er ist der Kirche gegeben, damit sie ein Zeichen und Werkzeug des Heiles sei und durch sie die Welt immer menschlicher und immer tiefer menschlicher werde.